

**MOGELIJKHEDEN EN ONMOGELIJKHEDEN BIJ DE OPVANG EN REVALIDATIE VAN OLIESLACHTOFFERS.
POSSIBILITIES AND IMPOSSIBILITIES; TREATMENT OF OILED SEABIRDS.**

Het is niet overdreven moeilijk om grote hoeveelheden olievogels in eerste instantie op te vangen. Het belangrijkste is rust, die nodig is om de stress veroorzaakt door de vangactie te verwerken. Het voorkomen van verdere afkoeling is eveneens van groot belang. Om dit te bewerkstelligen is een goed geïsoleerde bodem nodig, die tegelijkertijd absorberend is om verdere vervuiling door ontlasting tegen te gaan. Een dikke laag houtvezel, die regelmatig omgeharkt wordt, voldoet goed. Grote aantallen vogels zijn gemakkelijk aan het eten te krijgen door het voorbeeld van andere vogels en/of door competitie. Sprat Sprattus is een vissoort die in eerste instantie goed voldoet om aan de opgevangen dieren te verschaffen.

Hoe nu verder? De olieverontreiniging dient verwijderd te worden. Diverse soorten zeep zijn uitgeprobeerd en ieder vogelasiel zweert bij zijn eigen favoriete middelen. Zeer belangrijk is om de verontreiniging voor 100% te verwijderen, maar het is even belangrijk om ook het reinigingsmiddel voor 100% uit te spoelen. Vogels met 1 à 2cm³ olieverontreiniging sterven in de natuur, maar ook

vogels met een diffuse verontreiniging als gevolg van het onvolledig verwijderen van olie of wasmiddel blijven "lek" en zullen dus van de kou ontkomen. De natuurlijke vetlaag van het verenkleed is niet snel, of misschien wel helemaal niet weg te wassen. Zelfs ultrasoon reinigen heeft geen invloed op de natuurlijke vetlaag. Proeven in Japan met verwijdering van de vetklier hebben aangetoond dat de waterafstotende werking van het verenkleed daardoor niet nadelig wordt beïnvloed. Het "lek" zijn van een vogel is dan ook veel eerder het gevolg van de vernietiging van de veerstructuur dan van aantasting van de vetlaag. Een "lekke" watervogel kan niet voldoende voedsel verzamelen en heeft vanwege een groter warmteverlies een verhoogde stofwisseling nodig om op temperatuur te blijven. Een dergelijke vogel zal in enkele dagen tijd tientallen procenten van zijn lichaamsgewicht verliezen. Bovendien valt de natuurlijke weerstand weg, waardoor secundaire infecties kunnen optreden.

Daarnaast kunnen maag-darmkanaal en andere inwendige organen door opgenomen olie beschadigd worden. Om olieresten uit het maag-darmkanaal te verwijderen gebruiken de meeste vogelasieels slaolie, paraffine of isogel in capsules. Na of tegelijk met deze inwendige reiniging worden vaak electrolyten en glucose toegevoerd om de verstoorde voedingsbalans enigszins te verbeteren. Een ander probleem is de teratogene (= misvormingen en/of vergroelingen veroorzakende) werking van mogelijk bij de oorspronkelijke vervuiling binnen gekregen schadelijke stoffen. Ook kan dit veroorzaakt zijn door tekorten aan bepaalde voedingsstoffen tijdens de revalidatie. Een betrekkelijk groot aantal gerevalideerde vogels krijgt na kortere of langere tijd (1 à 2 jaar) misvormingen aan veren of snavel, of spontane wonden aan de poten (mogelijk vanwege vaker op het land staan dan in de natuur gebruikelijk is, red.).

Het is al zeer moeilijk om een gezonde zeevogel in gevangenschap gezond te houden (o.a. Swennen 1977). Het behoeft dan ook geen betoog dat het nog veel moeilijker is om een ziek exemplaar onder dergelijke omstandigheden weer beter te maken. De outillage van het opvangcentrum is van fundamenteel belang. Grote bassins zijn nodig, waarop slechts een beperkt aantal vogels kan worden gehouden. De bassins dienen voortdurend te worden gefilterd met speciale afroomfiltratie van het wateroppervlak. Dit is nodig, omdat de verandering in de oppervlaktespanning van het water veroorzaakt door de vetten uit de faeces van de vogels, evenals olie, de veerstructuur aantast en de vogels "lek" maakt (Swennen 1977). Deze verontreiniging is bovendien nauwelijks meer van de vogels te verwijderen. Zo zien we dan de ogenschijnlijke paradox dat een ernstig verontreinigde vogel, mits nog in goede conditie, een betere kans op overleving maakt dan een matig of slecht gerevalideerde vogel uit een asiël of bij een particulier vandaan. Secundair optredende bacteriële en parasitaire ziekten zijn met de moderne veterinaire geneesmiddelen redelijk tot goed op te vangen. Het grootste probleem bij de revalidatie van olievogels ligt bij onvoldoende kennis en onvoldoende praktische uitvoerbaarheid van de noodzakelijke zgn. "zoötechniek".

Voordat een gerevalideerde zeevogel uitgezet kan worden, moet hij voor 100% in orde zijn. Het lichaamsgewicht moet op het normale niveau (terug) zijn, terwijl hij ook tenminste 36 uur achtereen in het water moet kunnen verblijven zonder "nat" te worden. Tenslotte is het van belang, dat de vogel zelf weer voedsel kan verzamelen. Vogels in gevangenschap raken door "inprenting" snel gewend aan de presentatie van voedsel door mensen. Zelf heb ik eens meegemaakt dat uitgezette Zeekoeten na drie weken revalidatie en twee dagen "vrijheid" bij sportvissers op het strand stonden te bedelen om voedsel. Wanneer de uit te zetten vogel niet volledig aan deze criteria beantwoordt, zal de natuur korte metten met hem maken. Geld, energie en vogelleed hadden dan beter bespaard kunnen blijven. Het is zeker niet onmogelijk zeevogels zo goed te revalideren dat ze met succes uitgezet kunnen worden. Zo was één van de in januari 1988 te Haemstede opgevangen Zeekoeten geringd en begin 1987 door het vogelasieel Noordwijk uitgezet.

Ethiek

Na het bovenstaande in ogenschouw genomen te hebben ben ik van mening, dat als olieslachtoffers zo massaal in slechts enkele dagen tijd opgevangen moeten worden

zoals dat bijvoorbeeld in januari 1988 het geval was, zij niet allemaal onder de zo hoognodige optimale omstandigheden gerevalideerd kunnen worden. De vogels zijn op zo'n moment niet geholpen met liefde, medelijden en idealisme. Kleine aantallen "goede kanshebbers" zouden dan nog een kans kunnen krijgen in die vogelasieis die bovenbeschreven doelen binnen hun bereik hebben. Met deze zogenaamde kanshebbers kan dan een poging tot revalidatie worden ondernomen. Bovendien leveren zij een bijdrage tot de ervaring van de vogelopvangsters, waardoor schoonmaak- en revalidatietechnieken eventueel nog kunnen worden verbeterd. De grootste groep vogels, die niet door de voorgestelde "voorselectie" heenkomen, zou dan het meest gebaat zijn bij een snelle, zo mogelijk pijnloze dood (bijvoorbeeld door een veterinaire ethanasiemiddel in de buikholte te spuiten). Immers, het eveneens trachten te revalideren van deze vogels zal niet alleen leiden tot het verlies van energie en geld aan slechte kanshebbers, maar ook tot een vermindering van de overlevingskansen van de beter in conditie zijnde vogels, omdat ze deels hun plaats in zouden nemen.

Waarom niet reeds op het strand de "ellende" van de vogels beëindigen? Ik denk dat beoordelingsdeskundigen de zogenaamde kanshebbers eruit moeten pikken. Dit is alleen mogelijk, wanneer de vogels hun eerste "vangststress" te boven zijn. Onder Nederlandse omstandigheden zal bovendien het afmaken op het strand te veel emoties en discussies opleveren om praktisch te kunnen handelen. Nu al, bij het bekend worden van de geringe overlevingskansen van de opgevangen vogels en het daarom toepassen van euthanasie zijn vermoedelijk enkele honderden vogels ondeskundig opgevangen en deze hebben hun dood in badkuipen of kippehokken langzaam over zich heen moeten laten gaan.

Waarom de euthanasie publiek bekend maken? Ik denk dat de meeste kustasielhouders momenteel voldoende ervaring hebben om de realiteit van de mogelijkheden voor olieslachtoffers onder ogen te zien. De tijd acht ik rijp om ook het publiek, in deze tijd van openheid, de realiteit duidelijk te maken. Dit benadrukt bovendien de hardheid en de ernst van dergelijke catastrofes. Het feit dat een zieltoegende, doch levend opgevangen vogel in de meeste gevallen toch nog ten dode is opgeschreven zal wellicht de publieke opinie zodanig beïnvloeden, dat er in de toekomst meer gestreefd zal gaan worden naar voorkoming van dergelijke rampen dan naar het ietwat marginale revalideren van de olievogels die als gevolg daarvan nog levend op de stranden verschijnen.

This short note describes the various grave problems in coping with the rehabilitation of oil-fouled seabirds, washed ashore alive. It is clearly indicated that the vast majority of the birds brought in at any major catastrophe cannot be adequately dealt with, simply by lack of facilities and the necessary individual care. Cleaning techniques for the plumage as well as for stomach and guts are briefly explained and it is postulated that a seabird should not be set free again, if it has not recovered full body weight or if it still gets soaked after 36 hours on end being in contact with water. Furthermore the problem of the birds getting accustomed to obtaining food by the hand of man has to be solved, before setting the rehabilitated birds free.

In view of the lack of adequate facilities for receiving extraordinary numbers of oiled seabirds in cases of major oil spills (such as the one described in this issue), the author argues that only the birds which appear to have a reasonable condition still should be picked out by the experts and given a chance at the rehabilitation centres which are adequately equipped. The rest, being the majority, should be humanely killed (e.g. by a subcutaneous injection with a fast-working poison). This euthanasia should not be carried out on the beaches in order not to provoke violent emotions and discussions. However, the author argues that a massive killing of seabirds brought in alive should be made public in order to explain to all the public the fatal impact of an oil disaster on seabirds. Everyone should realize that an oil catastrophe has got a fatal impact upon the vast majority of the birds getting polluted by it and that the rehabilitation efforts cannot be considered a remedy against this evil.

M.K. Buth, dierenarts en vogelasielhouder, Hoogezoom 9, 4328 EE Burgh Haemstede.